

pisati na 2864 načinov! Kdo je Deml: pesnik R. Dehmel ali pesnik J. Deml? Meterlinka sploh ni, ker se belgijski *ae* govori kot dolg *a*. Albreht in Albrecht sta dva, Krajger je v kazalu Kraigher. Tudi besedilo „Ubežnega kralja“ je v zadnji kitici nekoliko predrugačeno.

Tisk je vobče dober in točen. Vendar stoji včasih *i* za *in*, ljubezan za ljubezen. Težje bo srbskemu dijaku popraviti take primere: vshe namesto vohé (11). Ker je med tem poročevalec T. P. grajal nekaj nepravilnih razlag, jih jaz opustim. Kaj pomeni: Levstik je protiv složenica *kolodvor* i *klobase* (144)? Tu je očitvidno nekaj izpadlo. Svetski bol (161) je pri naših romantikih svetozalje ali svetobolje (ne svetoljublje). Gorjuše (127), Koblar (187, 205), Jakob Mrmolja (85), Milan Pugelj (187), Střibrný (201), Anton Melik in Šain (190), da nevedem nekaj tiskarskih pomot, ki jih pogrešam v seznamu na zadnji strani. Imenik piscev ni povsem po latinski abecedi, prim. črko K.

Ako se priredi 3. izdaja, naj bi se v „rečniku pokrajinskih reči“ posvetila pozornost temle izrazom: bričati (brčati ali kričati?), dogniti — dognati, malo-tržanin — prav malomeščan, objamiti — tega glagola ni, pač pa objamem, objeti; obvariti — obvarovati, oglasiti se — javiti se, oskrba — staranje; podkev in pokati nosita napačen poudarek; posodnica bi bila posudilja, ne pa varnica, ki pomeni iskro; pri požgati bi poleg sagoreti še dodal prehodno: spaliti ali sažeći; premoliti čitaj: premotiti; previdan naj se izpusti; pričujoč (ne pričajoč), prilizniti *se*; pri glagolu primeriti se prečrtaj „uporediti“; pri *sloves* naj se *poziv* nadomesti z *dobar glas, slava*; soseska; togóta; várovati; zavreči — zabaciti, odmetnuti (prebaciti ima druge pomene, vsaj po Ristiću in Kangrgi); zdrzniti se — stresti se.

Knjigo, ki je plod resnega in samostojnega dela, krasi 24 portretov, posnetih večinoma iz Albuma slovenskih književnikov. Prosvetno ministrstvo jo je priporočilo ter odobrilo za vse višje razrede gimnazij in za strokovne šole.

Temu delcu bo služil v izpopolnitev, zlasti s politično-zgodovinske strani, članek v Glasniku Jugoslovenskog profesorskog društva, zv. 6—8. (Naša Slovenačka): Slovenci i njihova književnost, str. 568—580. Spisal ga je urednik Jovan J. Babić.

A. Debeljak.

PREGLEDI

KNJIGE IN ČASOPISI

Dostojevskij in A. Gide. Majski zvezek praške „Slavische Rundschau“ je prinesel med drugim zelo zanimiv in instruktiven članek prof. Svjatopolka Mirskega o Dostojevskem med Francozi in Angleži. V jarki, ironično pobarvani luči je osvetljen prodor velikega ruskega pisatelja v te dve zapadni literaturi, posebno rezko pa je označen odnos današnjega kulturnega Angleža in Francoza do tega tako svojevrstnega, razrvajočega pojava

kot je Dostojevskij. Dočim med Angleži tega odnosa dandanes malone sploh ni več — meščanskemu Angležu je bil Dostojevskij potreben samo v tragičnem razvalu svetovne vojne —, je njegov vpliv v francoskem slovstvu v prvi vrsti po zaslugi Andréja Gidea nekoliko globlji, dasi pojmovan popolnoma svojevoljno in subjektivno, kot to v današnjih zapadnih, meščansko izindividualiziranih literaturah pač ni mogoče drugače. Ker je A. Gide naravnost reprezentant neke prevalentne plasti sodobne literature, je zanimivo tudi

njegovo pojmovanje Dostojevskega, katero Svjatopolk Mirskij ironizira takole:

„Nadaljnja etapa v recepciji Dostojevskega med Francozi zrcali nadaljnji stadij buržuazne kulture. Ta je v zvezi predvsem z imenom Andréja Gidea, ene najzanimivejših in najznačilnejših postav novejšje buržuazne literature ne samo v Franciji. Njegovo mesto v razvoju destruktivnih smeri, ki se dajo označiti z nekoliko staromodnim nazivom ‚dekadence‘ — ima za svoj pogoj čas, ko so te smeri, ki so nastale kot antisocialen upor deklasirane boheme, postala stalna sestavina buržuazne kulture. Kar pa je bilo pri Baudelaireju, Verlaineu, Rimbaudu pristna tragika, pristno samozažiganje, pristno zanikanje sveta iz meščanskega življenja izobčenih upornikov, je postalo v poznejši dekadenci tragičen dodatek notranjemu življenju buržuaznih individualistov. Strahotna notranja favna, ki je pri kakem Rimbaudu pomenila čisto realno nevarnost, je postala domača menežarija, ki ni vzbujala več strahu nego kak Goethejev Lilijin park. Ukročeni, stabilnemu modusu vivendi podvrženi nestvori se gibljejo še vedno, a ta gibanja dajo samo nekoliko — sit venia verbo — pikanterije notranjemu življenju bourgeoisie, ki ga ne moti nikaka realna tragika. Gide je pač najznačilnejši zastopnik tega podzemlja, ki je našlo svoj stik z buržuaznim življenjem. Vnanje prihaja pri njem to jako dobro do izraza v svojevrstni mešanici neodoljivega nagnjenja za vse gnilobno, razvratno, dvoumno, ‚zlovešče‘ in ‚neizrazno slast krijoče‘ s korektno-vrlim zadržanjem, ki ima svoj vir v dveh tako discipliniranih šolah — estetski in etični — kot sta francoski klasicizem in francoski protestantizem.

Gideov ‚Dostojevsky‘ (1924) je čisto drug Dostojevskij kot Vogüéjev. Prvič je tu Dostojevskij docela iztrgan iz vsakršnega socialnega miljeja in ves obrnjen na vznotraj, nič manj kot pri Levu Šestovu. Nadalje se za vsako ceno poudarja *dvo-smiselnost* Dostojevskega, nemožnost, po-

rabiti ga za zgraditev kake pozitivne ideologije. ‚Zapiskom iz podzemlja‘ se odmerja centralno mesto v njegovem delu, postavi Stavrogina in Kirilova sta porinjena v ospredje. Kot temeljno za Dostojevskega se označuje problem indeterminizma, problem, s katerim se Gide v zvezi s svojo ljubljeno idejo o ‚acte gratuit‘ že dolgo bavi. Končno se v sklepnem poglavju boleestnost in abnormalnost proslavljata kot najplodnejša tla za genija in zatrjuje se, da ni ‚nikakega resničnega ustvarjanja brez sodelovanja demonov‘, to je (čeprav Gide svojim sovornikom njih nevero v osebne hudiče hudó zameri) s tisto temno podzavestnostjo, na katere konstruktivni izrabi je izgrajena buržuazna dekadence. Medtem ko Gide vsa protislovja in kolizije notranjega sveta Dostojevskega in njegovih ljudi neprestano poudarja, pušča dinamiko teh kolizij docela v nemar (saj ne odreka zastonj Dostojevskega človeštvu vsake ‚intelligence et volonté‘), konflikti igrajo pri njem vlogo strupov, ki dajejo pijači, zvarjeni iz njih, neko reznost, ne da bi jo napravile smrtno. Pri vsem svojem krepkem poudarjanju demoničnih in temnih elementov Dostojevskega pa Gide v nasprotju s Šestovim nikakor noče razvrediti njegovih spravljaljivih sintez in izrabi njegov krščanski leksikon v prav izdatni meri. Iz tragedije postane tako nedolžna preprostost in duševni nemir se uporablja ad majorem gloriam individualistične estetike.“ *F. A.*

Poezija nadrealizma. Beograd 1931. 12 str.

Skupina „nadrealistov“, ki je lani izdala almanah „Nemoguće“ (poročilo o njem glej v LZ 1930., str. 567.), je izdala letos nov manifest svoje življenjske in literarne ideologije. V tem letaku ponavljajo „nadrealisti“ globokoumne plitkosti, običajne nejasnosti in krilatice, ki so vedno znak notranje neuravnanih literarnih novotarjev. Take skupne izjave so brez vsakršne vrednosti. *Anton Ocvirk.*